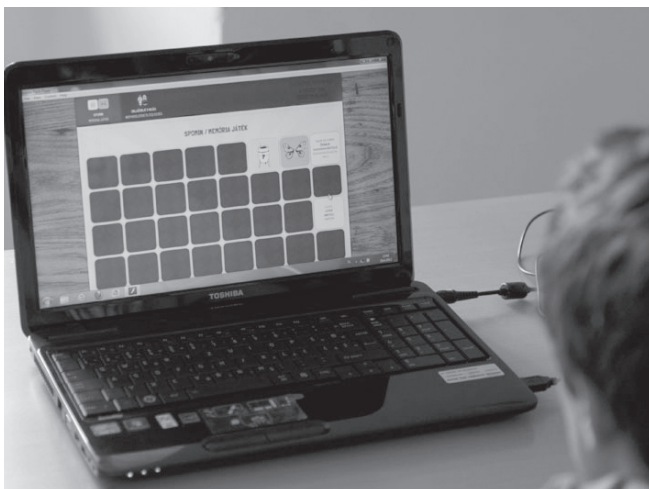

Igra Spomin na interaktivni zgoščenki SOP.
Foto: Tomislav Vrečič, Murska Sobota, 29. 6. 2012

Reševanje delovnega zvezka na taboru SOP.
Foto: Tomislav Vrečič, Murska Sobota, 29. 6. 2012

PROJEKT DOŽIVETJE PROSTORA

A megélt táj – Sense of place (SOP)

Pomurski muzej Murska Sobota je kot vodilni partner v triletnem projektu, sofinanciranem iz Evropskega sklada za regionalni razvoj v okviru čezmejnega programa Slovenija–Madžarska 2007–2013 skupaj z Galerijo-Muzejem Lendava in Direkcijo muzejev Železne županije (Muzejem Avgusta Pavla v Monoštru in Muzejsko vasjo v Sombotelu), pripravil tri nove učne pripomočke, ki se bodo v vseh partnerskih institucijah uporabljali v muzejskem pedagoškem programu.

Delovni zvezek je namenjen mladim muzejskim obiskovalcem. V njem so predstavljene teme kulturnozgodovinske dediščine, ki je skupna oz. sorodna pokrajinama obmejnega, slovensko-madžarskega območja. Želimo, da bi publikacija otrokom, osnovno- pa tudi srednješolcem pomagala v šoli, jih kratkočasila doma in jim popestrila ogled razstav zgoraj omenjenih institucij.

Posebnost zvezka je njena večjezična zasnova, saj so vsa besedila in navodila v dveh knjižnih jezikih (slovenskem in madžarskem), izrazi za posamezne izbrane predmete pa so zapisani še v dveh narečjih, porabskem, tj. slovenskem, in hetiškem, tj. madžarskem.

Delovni zvezek je razdeljen na šest tematskih sklopov (Muzeji in muzejski predmeti, Ljudsko stavbarstvo, Ljudska prehrana, Ljudska noša, Ljudska glasba, Ljudske otroške igre), ki so predstavljeni s kratkim uvodnim delom (krajše predstavitevno besedilo), temu pa sledi štirijezično poimenovanje izbranih predmetov. Za utrditev vsebine so pri vsakem poglavju tudi naloge za reševanje.

Ker je delovni zvezek namenjen otrokom od 6. do 15. leta starosti, so naloge razdeljene v tri zahtevnostne stopnje:

Naloge za najmlajše: naloge tipa pobarvanke, risanja in dorisovanja.

Naloge nižje zahtevnosti: naloge, pri katerih je treba povezati sličice in izraze, napisati poimenovanja za prikazane pojme in

predmete, pravilno razporediti črke za sklepne misli poglavij. Naloge višje zahtevnosti: naloge, pri katerih je treba napisati poimenovanja le v določenem jeziku, v množici črk najti iskane izraze, smiselno povezati sličice.

Posebej so označene naloge, ki jih otroci rešujejo s pomočjo odraslih: naloge za doma. Pri teh nalogah pričakujemo, da bo otrok koga iz svoje družine ali okolice povprašal o v njih zajetih vsebinah in tako izvedel več o svojem domačem okolju, obenem pa naj bi s pomočjo odraslih tudi sam poskusil kaj izdelati, pripraviti.

Namen in cilj igre Spomin na drugačen način, ki je primerna za dva do štiri igralce, je, da igralci spoznajo in utrdijo besedišče za izbrane predmete kulturne dediščine obranavanega obmejnega območja. Igra zato omogoča več različnih načinov igranja, ki jih igralci poljubno izberejo. S samim igranjem usvajajo posamezne besede, ki se jih v vseh jezikih lahko naučijo tudi izgovarjati (zvočni posnetki izgovarjave so na interaktivni zgoščenki Doživetje prostora).

V igralni škatli se nahaja štirikrat po 16 igralnih kart, ki so karte z vodilnim slovenskim, madžarskim, porabskim ali hetiškim izrazom (odvisno od prve besede pod sliko). Motivi na kartah so del muzejskih zbirk muzejev in galerij, ki so sodelovale pri projektu Doživetje prostora. Predmeti Pomurskega muzeja Murska Sobota so sablja, cerkev, hlapec in dimnik, Galerija-Muzej Lendava se pri kartah predstavlja s punčko iz cunj, torbo, z metuljem in s poslikano skrinjo, Muzejska vas v Sombotelu s posteljo, citrami, z dolgim jarmom in s stolom, Muzej Avgusta Pavla v Monoštru pa z žrmljami, s trinožnim pekačem, z burklami in s harmoniko. Ilustracije za kartice je narisala ilustratorka Tamara Rimele.

S kartami je mogoče igranje igre Spomin (iskanje 16 parov). Igralci se sami odločijo, katere jezikovne kombinacije bodo iskali. Izbirajo lahko med slovensko-madžarsko, slovensko-porab-

* Tamara Andrejek, univ. dipl. umetn. zgod., kustodinja pedagoginja, Pomurski muzej Murska Sobota. 9000 Murska Sobota, Trubarjev drevored 4, E-naslov: tamara.andrejek@guest.arnes.si

sko, slovensko-hetiško, madžarsko-porabsko, madžarsko-hetiško ali porabsko-hetiško kombinacijo.

Druga igra pa je zbiranje četverčkov (vseh štirih kart z enakim motivom). Zbirajo se s povpraševanjem po manjkajoči karti v jeziku oziroma narečju, ki manjka. Za pravilno izgovarjavo besed je poleg interaktivne zgoščenke z zvočnimi posnetki mogoče uporabljati še dodatno kartico, na kateri so zapisana pravila izgovarjave glasov.

Že omenjena interaktivna zgoščenka je vsebinsko enaka delovnemu zvezku, le da je posamezna tema podrobneje predstavljena pri vsakem posameznem muzeju, dodani pa so tudi zvočni posnetki izgovarjave besed v štirih jezikih, filmi, glasba in skladbe, arhivske fotografije in risbe, vsaka tema pa se zaokroži s štirimi didaktičnimi igrami, ki so v bistvu naloge za preverjanje pridobljenega znanja, in z animacijsko igro.

Med 26. in 29. junijem smo izvedli štiridnevni pilotski tabor SOP. Potekal je na štirih lokacijah, 26. junija v Sombotelu, v Muzejski vasi, v sredo, 27. junija v Monoštru, 28. junija v Lendavi, končali pa smo ga 29. junija, v petek, v Pomurskem muzeju Murska Sobota. Tabora se je udeležilo 19 osnovnošolcev iz Slovenije in Madžarske in deset spremljevalcev.

Prvi dan je bila v Muzejski vasi tema Ljudsko stavbarstvo in otroške igre, ki so jih spoznavali v muzeju na prostem v Sombotelu na Madžarskem. Drugi dan smo obravnavali Ljudsko prehrano, spoznali Muzej Avgusta Pavla v Monoštru in izdelovali

stare igrače. V Lendavi je bila tema Ljudska noša, ogledali smo si tudi lendavsko kulturno dvorano, sinagogo, Muzej meščanstva in dežnikarstva ter Galerijo-Muzej Lendava. Zvečer smo v Veržeju, kjer smo prenočili, izvedli še lončarsko delavnico. Zadnji dan je bila glavna tema Ljudska glasba. Po ogledu stalne razstave Pomurskega muzeja smo spoznali stare instrumente, ki jih je predstavil Tomaž Rauch, nekatere smo tudi izdelali. Na taboru so udeleženci uporabljali delovni zvezek, ki so ga v celoti rešili, se igrali igro Spomin na drugačen način, na računalniku pa so lahko preskusili tudi nekatere igre z interaktivne zgoščenke.

Direkcija muzejev Železne županije je učne pripomočke prijavila na letošnji madžarski razpis za kvalitetne muzejske pedagoške delavnice in publikacije. Od 25 prijavljenih so bili nagrajeni štirje, štirje so pa dobili priznanje. Od osmih izbranih deluje šest muzejev v Budimpešti, dva sta bila s podeželja. Madžarsko državno priznanje – ki so ga 1. oktobra predali v kraljevem dvorcu cesarice Sisi Gödöllő – so dobili tudi učni pripomočki projekta Doživetja prostora.

Poleg pripomočkov so muzeji v okviru tega projekta uspeli urediti in opremiti prostore za izvajanje pedagoškega programa (v Murski Soboti, Lendavi in Monoštru), edini slovenski muzej na Madžarskem, v Porabju, pa je pripravil tudi novo stalno razstavo o življenju porabskih Slovencev, ki si jo lahko ogledate v Muzeju Avgusta Pavla.

KULTURNA DEDIŠČINA V DVEH MEDNARODNIH EVROPSKIH PROJEKTIH ZNANSTVENORAZISKOVALNEGA CENTRA SAZU

Živimo v času, v katerem ljudska kultura, kot smo jo nekoč poznali, ni več naravni del vsakodnevnega ali prazničnega življenja. Veliko prvin tradicionalne kulture je izgubilo praktični pomen, medtem ko so se nekatere druge prvine postopno spreminjale in prilagajale vsakdanjemu načinu življenja. Ljudska kultura v Srednji in Jugovzhodni Evropi se odlikuje po velikem bogastvu oblik in žanrov in ni le eden od temeljev naše kulturne identitete, ampak vsebuje tudi velik potencial za trajnostni družbeno-gospodarski razvoj regije. V tem smislu kulturno dediščino oziroma kulturne vrednote obravnavata tudi dva mednarodna evropska projekta, pri katerih sodeluje bodisi kot vodilni ali kot projektni partner Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti.

SY_CULTour – Sinergija kulture in turizma: uporaba kulturnih vrednot v manj razvitih ruralnih območjih je mednarodni evropski projekt, ki ga sofinancira Evropski sklad za regionalni razvoj (ESRR) in se izvaja znotraj programa transnacionalnega sodelovanja Jugovzhodna Evropa (South-East Europe 2007–2013). V projektu poleg vodilnega partnerja, Geografskega inštituta Antona Melika ZRC SAZU, sodeluje še devet partnerjev iz Bolgarije, Grčije, Italije, Madžarske in Srbije. Glavni namen projekta je iz-

boljšanje upravljanja s kulturnimi vrednotami na podeželju, s čimer bi pospešili njihov gospodarski in siceršnji družbeni razvoj. Kulturne vrednote v okviru projekta SY_CULTour so razumljene kot raznovrstne prvine – od stavbne dediščine in muzejskih zbirk do tehničnega znanja, obrti in veščin pridelave in predelave živil – ki pomembno soustvarjajo identiteto posameznih območij in pričajo o človeški kreativnosti in iznajdljivosti.

Projekt bo skušal ustvariti, implementirati in promovirati model upravljanja s kulturnimi vrednotami na podeželskih območjih za namene razvoja turizma, izobraževanja in oglaševanja. Model upravljanja s kulturnimi vrednotami bo na Slovenskem preizkušen na treh pilotnih območjih, in sicer v občinah Idrija, Jesenice in Zagorje. Kulturne vrednote bodo v okviru akcijskega načrta usklajeno povezane v celovito zgodbo oziroma turistični produkt.

V okviru do sedaj opravljenih aktivnosti je bilo analiziranih 96 uradnih dokumentov – od lokalnih smernic do mednarodnih konvencij o varovanju in upravljanju kulturne dediščine, gospodarskem in regionalnem razvoju, turizmu, prostorskem načrtovanju, manj razvitih podeželskih območjih in okoljskem razvoju. Poleg tega je bilo na pilotnih območjih projektnih partnerjev popisanih

* Rok Bavčar, absolvent Oddelka za etnologijo in kulturno antropologijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani. 5000 Nova Gorica, Cankarjeva 17, E-naslov: rok.bavcar@hotmail.com